

Konsesjonspliktavurdering av vannuttak fra overflatevann

Melding om Utbedring av terskel/dam Våg/Tangenelva, Ytre Enebakk kommune i Viken fylke

Dam/Terskel er plassert i utløpet av Våg i Enebakk kommune, Viken fylke, Mossevassdraget og vassdragsnummer 003.F Kart over området er vedlagt.

Opplysninger om melder

Tiltakshaver	
Navn: Enebakk kommune	
Adresse: Prestegårdsveien 4	
Postnummer: 1912	Poststed: Enebakk
Telefon: 64 99 20 00	E-postadresse: postmottak@enebakk.kommune.no
Kontaktperson tiltakshaver/konsulent	
Navn: Edgar Nordhus	
Telefon: 477 84 495	E-postadresse: edgar.nordhus@enebakk.kommune.no

Informasjon om vassdragstiltaket

Tiltaket ble gjennomført for å utbedre skader på eksisterende terskel/dam som tidligere ble benyttet som inntak til mølledrift nedstrøms. For å utbedre forvitret damkrone ble det gjennomført kappestøp på denne. Det var videre et havarert bjelkestengsel på terskel/dam. Dette er revet og erstattet med en glideluke med tilsvarende størrelse (lysåpning) som tidligere. Det er ikke gjennomført tiltak utover dette. Det er lagt ved et detaljert kart (1:5000) over tiltaksområdet der alle tekniske inngrep skal være inntegnet i farger.

Ved kappe-/påstøp ble høyde på terskel/dam hevet med inntil 10 cm. Da lekkasjer i terskel/dam og bjelkestengsel er eliminert er det naturlig at vannstand oppstrøms terskel er høyere ved liten og midlere vannføring i vassdraget. JF påstander fra grunneiere og andre rundt Våg.

Det planlegges ikke uttak av vann fra Våg. Det er videre ikke lagt til grunn noen manøvrering av tappeluke. Det vil si at anlegget fortsatt vil kun ha funksjon som terskel for å opprettholde vannspeil oppstrøms. Samtidig som det gir en reel mulighet for å påvirke vannstand/vannføring nedstrøms ved midlere og lavere vannføring i vassdraget.

Beskrivelse av allmenne interesser og forholdet til offentlige planer og føringer

Naturens mangfold

Nedenfor gis en kort oppsummering av eksisterende data om naturmangfold før tiltaket i 2018, nye registreringer i 2023 og antatte konsekvenser. Se vedlagt notat for utfyllende informasjon om påvirkning på naturmangfold.

Før 2018 var det registrert tre naturtyper i og i nær tilknytning til tiltaksområdet, Våg og Mjær er kartlagt som rike kulturlandskapssjøer og Tangenelva er kartlagt som viktig bekkedrag. Det var registrert 24 rødlistearter. Det fiskes etter ørret, abbor og gjedde i området. Det er ikke laks i vassdraget, og ikke villrein i området.

Nedre del av Tangenelva og Mjær ble kartlagt for naturtyper i 2021, og det ble registrert flere rødlistede naturtyper i og ved utløpet av Tangenelva. Disse registreringene omfatter rik vierstrandskog (sårbar – VU), flomskogsmark (VU) og kalkrik helofyttsump (VU). Under befaringen i 2023 ble det rundt Våg og øvre del av Tangenelva kartlagt fire naturtyper, fordelt på 14 lokaliteter. Det ble kartlagt rik åpen sørlig jordvannsmyr (sterkt truet – EN), flomskogsmark (VU), kalkrik helofyttsump (VU) og frisk rik edelløvsog (nær truet – NT), samt rødlisteartene myrstjerneblom (VU) og nebbstarr (NT).

Det er knyttet stor usikkerhet til hvor store vannstandsendringer tiltaket har medført og hvilke konsekvenser dette har medført for naturmiljøet. Mulige konsekvenser av tiltaket er at myrene rundt Våg kan få så stor vannmetning av artssammensetningen endrer seg, og i ytterste konsekvens at noe av torvlaget stopper produksjonen og dør. Økt vannstand kan føre til at helofyttsumpene blir påvirket i de dypeste partiene, og om mulig at de vokser innover mot land. Vannstandsendringer kan påvirke flomskogsmark ved at vannet når lengre inn enn tidligere og at områder kan bli stående under vann. Det påpekes imidlertid at dette ikke var observerbart på befaringstidspunktet.

Det er svært usikkert hvordan hevet vannstand kan ha påvirket fugleartene i området, men ved redusert produksjon i Våg vil næringstilgangen reduseres. Dersom våtmarksområder er berørt kan dette virke negativt for vipe og andre vadefugler.

Produksjonen av fisk henger sammen med vannføring, og redusert vannføring i Tangenelva kan ha ført til redusert produksjon av fisk i elva. Om næringstilgangen i Våg er redusert, vil det også påvirke fiskebestanden.

Flere rødlistearter er tilknyttet fuktige forhold, og billen *Hypera rumicis*, vepsen *Dolerus genucinctus*, karplanteartene myrstjerneblom og nebbstarr kan påvirkes negativt.

Sedimenttransport, erosjon og sedimentasjon i Tangenelva kan ha blitt endret som følge av endret vannføring. Endret vannføring kan føre til endret vannkvalitet, temperaturforhold og pH, som kan skape miljøstress for arter i og nært elva.

Landskap

Osloveien går tett på vannet Våg i øst, og vannet er godt synlig fra både vei og bebyggelsen på oversiden av veien. På vestsiden ligger åpne jordbruksområder med barskog i bakgrunnen. Tangenelva renner videre sørover, med et stedvis bredt belte med kantvegetasjon. Det er ingen markerte fosser i Tangenelva.

Brukerinteresser

Det er noe turaktivitet langs Våg, og det går en blåmerket sti over Vestby bru. Langs nordre del av Tangenelva går en gruslagt sti tett på elva fra Vestby bru ned til Sagdammen. Vikstranda ligger nord i Våg, og er en offentlig badeplass som brukes hele året. Det fiskes etter ørret, abbor og gjedde i Tangenelva og Våg. Tidligere ble det krepset etter edelkreps i Våg, men det foregår ikke krepsefiske i dag. Det ligger jaktterreng både nord og sør for Våg, men det foregår ikke jakt i direkte tilknytning til Våg eller Tangenelva.

Kulturminner

Relativt tett på Tangenelva, ca. 20 m fra demningen er det registrert en gravhaug som er automatisk fredet. Det ble imidlertid gjort en ny befaring i 2013 der det ble konstatert at det ikke er en gravhaug, men

en naturdannelse (Kulturminnesøk). Det foreligger ikke andre kulturminner i offentlige databaser som vurderes å ha blitt påvirket av tiltaket.

Skred

Det er ingen områder med skredfare eller historiske skredhendelser i området rundt Våg eller Tangenelva (NVE Atlas).

Offentlige planer og nasjonale føringer

Vassdraget inngår ikke i Verneplan for vassdrag, og det er ikke et nasjonalt laksevassdrag. Det er ikke del av inngrepsfrie områder (INON). I kommuneplanen for Enebakk kommune er store deler av områdene vest for Våg avsatt til LNFR. Ved Vikstranda er området avsatt til friområde, og langs Oslovegen er områdene som ikke er bebygd avsatt til frimråde. Området langs Tangenelva er avsatt til bruk og vern av vassdrag.

Dam – vurdering av konsekvensklasse

Dammen er vurdert å være i konsekvensklasse 0.

Tilleggsinformasjon

Vedlagt notat om mulig påvirkning på naturmangfold beskriver temaene naturmangfold og arter i større detalj.

Vedlegg

- Oversiktskart (1:90 000)
- Detaljert kart over utbyggingsområdet (1:500)
- Foto av berørt vassdragsstrekning
- Notat «Sammenstilling av data for konsesjonspliktavurdering av vannuttak fra overflatevann, Ytre Enebakk kommune»